

זוהר חלק א' הקדמת הזוהר דף יד ע"ב

שלשה גורמים רעה לעצמם

למדנו, שלשה הם הגורמים רעה לעצמם, אחד מי שמקלל עצמו, שני מי שמשליך לחם או פירורים שיש בהם כזית, שלישי מי שמדליק נר במוצאי שבת, קודם שהשלים הצבור ואתהקדוש יושב, שזה גורם לאש הגיהנם שידלק באש שהוא קודם שהגיע זמנו, שיש מקום בגיהנם לאלו שהיו מחללי שבתות, ואלו שנענשים בגיהנם מקללים לזה שמדליק נר קודם שהגיע זמנו, ואומרים עליו: **"הֲנֵה ה' מְטַלְטֵלְךָ טַלְטְלָה גְבֹר וְגוּ"**, **"צָנוּף יִצְנַפְךָ צִנְפָה פְדוּר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדַיִם"** (ישעיהו כב, יז-יח), לפי שאין להדליק אש במוצאי שבת עד שמבדילים ישראל בתפלה, ומבדילים על הכוס, לפי שעד אותו זמן עדיין שבת הוא, וקדושת השבת שולט עלינו.

מתי חוזרים הממונים אל מקומם

ובשעה שמבדילים על הכוס, כל אותן החיילים, וכל אותן המחנות שנתמנו על ימי החול, כל אחד ואחד חוזר למקומו ולעבודתו שנתמנה עליה, לפי שכאשר נכנס השבת ונתקדש היום, קודש נתעורר ושולט בעולם, וחול הוסר מממשלתו, ועד השעה של מוצאי שבת אין חוזרים למקומותם, ואף על פי שיצא השבת אין חוזרים למקומותם, עד השעה שאומרים ישראל ברוך אתה ה' המבדיל בין קדש לחול, אז הקודש מסתלק, והמחנות שנתמנו על ימי החול נתעוררים, וחוזרים למקומותם כל אחד ואחד על משמרתו שנפקד עליו, ואף על פי כן אין שולטים עד שהם נאורים מן סוד הנר, וכולם נקראים מאורי האש, לפי שמן סוד עמוד האש, ומן יסוד האש, באים כולם ושולטים על עולם התחתון.

מי שממתין עם הדלקת הנר רשעי גיהנם מברכים אותו

וכל זה כשהאדם מדליק נר קודם שהשלימו הקהל ואתה קדוש יושב, אבל אם הוא ממתין עד שהשלימו ואתה קדוש יושב, אותן הנענשים בגיהנם מצדיקים עליהם הדין של הקדוש ברוך הוא, והם מקיימים על איש ההוא כל הברכות שאומר הצבור, **"וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מְטַל הַשָּׁמַיִם"** (בראשית כז, כח), **"בְּרוּךְ אַתָּה בְּעִיר וּבְרוּךְ אַתָּה בְּשָׂדֶה"** (דברים כח, ג).

זוהר חלק ב' פרשת כי תשא דף קצא ע"א

ערב רב אין פירושו עירבוב עמים רבים

"וַיֵּרָא הָעָם כִּי בָשָׁשׁ מִשָּׂה", אמר רבי שמעון, מי הוא העם, הם הערב רב, מי הם הערב רב, וכי לודים וכושים וכפתורים ותוגרמים היו, שקורא אותם ערב רב, והלא מצרים

היו, וממצרים יצאו, ואילו היו ערוב של עמים רבים, כך היה לו לכתוב, ערב רב עלו אתם, בשביל הערוב שלהם?

ערב רב הם המכשפים של מצרים

אלא "ערב רב עלה אתם" כתיב, לפי שהיו עם אחד ושפה אחת, אבל כל מכשפי מצרים וכל החרטומים, שלהם היו, שכתוב בהם: "ויעשו גם הם חרטמי מצרים" (שמות ז, יא), שבקשו לקום נגד נפלאות הקדוש ברוך הוא.

ה' אמר למשה לא תקבלם

וכיון שראו הנסים והנפלאות שעשה משה במצרים, חזרו אל משה, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה לא תקבל אותם, אמר משה, רבוננו של עולם, כיון שראו הגבורות שלך מבקשים להתגייר, יראו גבורתך בכל יום, וידעו שאין אלהים זולתך, וקבלם משה.

החכמים שבמכשפים היו מכשפים בערב הגדול

ולמה נקראים ערב רב, אלא כל מכשפי מצרים היו, ובראשם יונו"ס וימברו"ס, ובשעות היום היו עושים תמיד כשפיהם, כל אותן מכשפים הגדולים, והיו מסתכלים מכי נטה השמש, מתחלת שש שעות ומחצה, עד תחלת תשע ומחצה, שאז הוא ערב הגדול, וכל אותן מכשפים הקטנים, מסתכלים מתחלת תשע ומחצה עד חצי הלילה.

אותן מכשפים הגדולים שבהם, היו מסתכלים מכי נטה השמש, שהרי אז מתחילים תשע מאה וצ"ה מדרגות, לשוטט על הרי חושך, והרוח שלהם משוטט על כל אותן המכשפים בכשפיהם, ואלו המכשפים היו עושים כל מה שרצו, עד שכל המצרים היה בטחונם באותן המכשפים, וקראו להם ערב רב, לפי שיש ערב קטן מתשע שעות ומחצה ולמטה, שהוא ערב קטן, ושני ערבים הם, ועל כן כתוב: "וגם ערב רב עלה אתם".

זוהר חלק ב' פרשת כי תשא דף קצא ע"ב

המכשפים אינם שולטים בשש שעות הראשונות

וחכמתם היתה גדולה, והם הסתכלו בשעות היום, והסתכלו במדרגת משה, וראו שהרי בכל הצדדים בשש משה, היינו בשש שעות הראשונות של היום, שהם לא יכלו לשלוט בהן, בשביל שש מדרגות העליונות שנאחז משה בהן, ובכל הצדדים בשש היה ליו, ובעטרות של אלו שש המדרגות היה מוכן לרדת מן ההר, שכתוב: "כי בשש משה לרדת מן ההר".

הם רצו שהגבורה יהיה נכלל בחסד

מיד "ויקהל העם על אהרן", למה על אהרן, בשביל להתכלל בצד הימין, שהרי הם כח שמאל בקשו ממנו ליו, ובשביל להיות נכלל בימין, נקהלו על אהרן ליו, "ויאמרו אליוקום עשה לנו אלהים", אלהים ודאי, בקשו צד השמאל.

זיו הזוהר
 לו. פירוש, שבכל הצדדים היה כח משה חזק בשש שעות הראשונות של היום. לז. היינו כח מצד השמאל, כח של טומאה. לח. שיהא לזה הכח יניקה מן החסד דקדושה, לכך נקהלו על אהרן ששורשו

זוהר חלק ב' פרשת כי תשא דף קצא ע"א

ישראל פגמו באמא שהוא השכינה הקדושה

בכה רבי שמעון ואמר, החטא שעשה העם שמבחוץ, ונשתתפו להם בני העם הקדוש, במדרגה האלהית שנקראת אם חטאו, שכתוב: "קום עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים", אלהים ודאי כבוד ישראל, זו היא ששורה עליהם, כאם על בנים^[לט], וזהו שכתוב: "וַיִּמְירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר" (תהלים קו, כ), זה כבודם של ישראל האם שלהם, וזהו שכתוב: "גְּלָה כְבוֹד" (שמואל א' ד, כא), שגרמו לשכינה שתגלה בגלות עמהם, ועל כן "וַיִּמְירוּ אֶת כְּבוֹדָם", במה, "בְּתַבְנִית שׁוֹר".

הס"מ נתלבש בעגל שהוא שור

כאן יש סוד, בא וראה, למטה תוך שמרי היין במקום שמרים הרעים, יוצא מערער ומקטרג אחד, מזיק הראשון^[מ], והוא בסוד תבנית אדם, כאשר יקרב אצל הקודש, כיון שעובר משם, ורוצה לרדת למטה, נצרך לו להתלבש בלבוש להזיק לעולם, והוא יורד עם מרכבותיו, ולבוש הראשון שלוקח לעצמו, הוא תבנית שור, צורה של שור, וראשון המזיקים מאותן הארבעה הוא שור, והמזיקים הם ארבעה אבות להזיק לעולם, וכל שאר ג' אבות נזיקין שמלבד השור, כולם של השור הם, ועל זה כתוב: "וַיִּמְירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר".

הקליפות אינם יונקים משבעה מיני דגן

מהו "אֶכֶל עֵשֶׂב", כבר דרשנו בזה, אבל עיקר הדבר, שבתמצית הלחם ושבעה מיני דגן אין לו בהם חלק.

זוהר חלק ב' פרשת כי תשא דף קצא ע"ב

הערב רב רצו שם אלקים כי מזה יש להם יניקה

ובא וראה, כל זמן שהיה משה במצרים, שם אלהים לא הזכיר, אלא השם הוי"ה ברוך הוא, וזאת היה קשה לו לפרעה, בשביל שלא יהיה תוקף לצד הטומאה ההוא, ולא יתגבר בעולם^[מא], ועתה בקשו ענין ההוא, וזהו "קום עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים", לנו דוקא, שאנחנו נצרכים לדבר הזה, לחזק הצד שלנו, שהיה נדחה עד עתה.

הם גם רצו אלקים שילך לפנייהם כמו שה' הולך לפני ישראל

"אֲשֶׁר יֵלְכוּ לִפְנֵינוּ", מה אמרו, אלא כך אמרו, רואים אָנוּ שאתם ישראל כל טוב וכל כבוד העולם לכם הוא, ואנחנו נדחים להחוץ שלכם, "וְהָ הַלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם", אף כך אָנוּ מבקשים, אלהים אשר ילכו לפנינו, כמו שהולך לפניכם ה', שהרי יש רשות להצד שלנו ללכת כמו כן לפנינו, אם נכין לו איזה פעולה.

זוהר חלק ב' פרשת כי תשא דף קצא ע"ב

בחסד. לט. זו השכינה הקדושה. מ. זה משל על פסולת דקדושה, שאחר כמה וכמה צמצומים והשפלות דקדושה היה ביכולת שיברא ממנו, היינו מן הפסולת שלו צד הטומאה עם כל המרכבות שלו וחיילות המזיקים. וזה הוא מזיק הראשון. מא. כי מן האחוריים של זה השם יש להם יניקה.

הערב רב לא היו מכוסים בענני הכבוד

בא וראה, כל ענני כבוד שהלכו במדבר, לא היו מכוסים אלא לבני ישראל בלבדם, וענן הכבוד ההוא שכתוב: **"וְהָיָה הַלֶּךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם"**, הלך לפניהם, ואלו הערב רב וכל אותן הבהמות צאן ובקר, היו הולכים מחוץ למחנה לבסוף.

בתוך הענן לא היה שום לכלוך

ובא וראה, כל אותן ארבעים שנה שהלכו ישראל במדבר, כל לכלוך וטינופת לא היה תוך העננים בפנים, ועל כן צאן ובקר אוכלי עשב מבחוץ היו, עם כל אותן ששמרו להם.

הערב רב היו אוכלים מהמזון מהפסולת שנשאר בריחים

אמר רבי אלעזר, אבי אם כן, אותן הערב רב לא היו אוכלים המזון, אמר לו, ודאי כך הוא, אלא מה שנתנו להם ישראל, כמי שנותן לעבדו, וממה היו אוכלים, מן התמצית מה שנשאר הפסולת מאחר הריחים, והכתוב מכריז ואומר, **"וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמֶּזֶן אֲרֻבָּעִים שָׁנָה"** (שמות טז, לה), בני ישראל ולא אחר, **"וַיֵּרְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ וְגו', מִן הוּא"**, ולא שאר הערב רב והצאן והבקר שהיו ביניהם.

הערב רב רצו או להתחבר עם ישראל או שיהיה להם אלהים

ועד עתה היו נכנעים אותן הערב רב, ועתה עמדו ובקשו פעולה לחזק צד הטומאה, וכך אמרו או נהיה כלנו עם אחד, ונהיה בכלל עמכם, או שיהיה לנו מי שילך לפנינו, כמו שהולך אלהיכם לפניכם.

אהרן עשה העגל כי לא רצה שהערב רב יתאחדו עם ישראל

אמר אהרן, חס ושלום, שאלו ישתתפו בעם הקדוש, להיות כולם כלל אחד, לא יתערבו עם הקודש בעם זה בכלל אחד, אלא מוטב להפרישם מתוך עם הקודש, עד שיבוא משה.

היו הרבה מישראל שנשתתפו עמהם בלב

ואהרן לטוב נתכוון, אלא שהיו הרבה מישראל שנשתתפו עמהם בלב, ולפיכך, כשבא משה היה צריך לברר וללבן העם הקדוש מחטא ההוא, והשקה אותם המשקה עד שנתבררו כולם, ולא נשאר בהם פסולת כלל.

זוהר חלק ב' פרשת כי תשא דף קצב ע"א

אהרן רצה שעד שיתקוטטו עם נשיהם ובניהם יבוא משה

"וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֶהְרֹן פְּרִקוּ נְזִמֵי הַזָּהָב וְגו'", וכי לא היה להם זהב אחר, אלא אמר אהרן, כל זמן שתהיה להם מחלוקת עם בניהם ונשיהם יתעכבו, ובין כך יבא משה.

הם פרקו משל עצמם כמה אלפים ורבבות נזמים

בא וראה, למדנו שקשים גרים לישראל כספחת בבשר החי, כל שכן אלו שלא היו גרים כראוי, הם מה עשו, **"וַיִּתְּפְּרוּ כָּל הָעָם אֶת נַזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאֶזְנֵיהֶם"**, הרבה אלפים ורבבות היו מן נזמיהם שם.

מה כתוב: **"וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיִּצַר אֹתוֹ בַּחֶרֶט וְגו'"**, אהרן לא נשמר מאותן שני החכמים שהיו בראשיהם של ערב רב ההוא, אחד מהם היה לפניו, והשני היה עוסק בכשפיו, כיון ששניהם נתיעצו יחד, לקחו זהב ההוא, שני שלישים ביד אחת, ושליש אחד ביד השנית, לפי שכן נצרך במין הכשוף ההוא.

בחצות היום עשו המכשפים

בכה רבי שמעון ואמר, אי חסיד הקדוש אהרן, משיח אלהים הגדול, בחסידותך נפלו הרבה מן עם הקדוש, ואתה לא ידעת להשמר, מה עשו, כאשר עברו שש שעות הראשונות, והיום היה במשקל החצי, לקחו זהב ההוא שפרקו מאזניהם, מה הטעם, לפי שמי שרוצה לעשות כשוף, לא נצרך לו להיות חס על ממונו, והם אמרו הלא השעה עומדת לנו אם לא נעכב, ואין עת להיות חס על זהב.

התפרקו מעול מלכות שמים

מיד **"וַיִּתְּפְּרוּ כָּל הָעָם"**, מהו **"וַיִּתְּפְּרוּ"**, ככתוב: **"מִפְּרֵק הָרִים וּמִשִּׁבַּר סְלָעִים"** (מלכים א' יט, יא), שהשחיתו ושברו אזניהם, והתפרקו מעול השמים שצוה להם משה, שלא יהיה להם חלק בהשם הקדוש ובעם הקדוש.

המכשפים במעשיהם להוציא העגל

מה עשו, שני המכשפים חלקו את הזהב ההוא, אחד לקח שני שלישים, ואחד שלישי, עמדו נגד השמש בשעה הששית, עשו בכישופם ובלטו בלהטיהם, בכישוף של הפה, כיון שהגיעה תחלת שעה ז', הרימו שניהם ידיהם על ידיו של אהרן, שכתוב: **"וַיִּקַּח מִיָּדָם"**, שניהם היו ולא יותר, כיון שהוא לקח מידם, קול יצא ואמר: **"יָד לְיָד לֹא יִנָּקָה רָע"** (משלי יא, כא), כמו שכתוב: **"כִּי בָרַע הוּא"**, שהביא רע לעולם.

המכשפים בניו של בלעם רצו להתחזק בצד הימין

סוד הדבר, אלה הרשעים מכשפים הרעים, בניו של בלעם הרשע, בני בניו של לבן הרשע, ראו שהכוס של ברכה בימין הוא, ומן בחינת הימין תבוא התחזקות תמיד, אמרו, אם יהיה בצד זה הראש ההוא של הימין [מב], אז יהיה התוקף שלנו כראוי.

זיו הזוהר

מב. זה אהרן כהן הגדול.

על ידי לקיחת אהרן מידם צלחה כשפיהם

כיון שהגיעה שעה הז' של היום, נתנו לו לאהרן מיד, אם הוא היה אומר להם הניחו הזהב על הארץ תחלה, ואקחנו, אז לא היו פועלים בכשפיהם כלום, אבל מידם לקח, והכתוב מתרעם ואומר **"וַיִּקַּח מִיָּדָם"**, ראו מה עשה אהרן, איש נביא, איש חכם, ולא ידע להשמר, שאלו לקח הזהב מן הארץ, כל כשפים שבעולם לא היו יכולים להצליח, אבל מדוע הצליחו במעשה זה, לפי שהיה **"וַיִּקַּח מִיָּדָם"**, ולא מן הארץ.

אף שאחזו בידיהם רק כמה שקלי זהב זה השפיע על הכל

למדנו, שקכ"ה שקלים היה בו, כמספר מסכ"ה, אם כן איך כתוב **"וַיִּקַּח מִיָּדָם"**, וכי בידם היו כל אותן השקלים, אלא מכלל אותן השקלים לקחו מלא ידיהם, ומעט זהב ההוא נתעלה על הכל, כאלו היה הכל בידיהם.

היה סיוע מהסטרא אחרא לכל מעשה העגל

"וַיִּצַר אֶתֹּו בַּחֲרַט וַיַּעֲשֶׂהוּ עֶגֶל מִסֹּכָה", לא כמו שחושבים אנשים, שעשה ציורים במחוגה או בדבר אחר, אלא שבא הכתוב להוכיח הדבר, שאהרן לא ידע להשמר, שאילו כאשר לקח מידם היה משליכו לארץ, ואף על פי שהיה לוקחו אחר כך, לא היה מצליח מעשה רע הזה, אבל בכל סיוע רע היה, שלקח הזהב וכיסהו מהעין, רעה אחר רעה, מהו **"וַיִּצַר אֶתֹּו בַּחֲרַט"**, שהניח כל הזהב בכיס אחד והיה נשמר מהעין, אז נתעלה הכל להמעשה, שכך נצרך במיני כשפים האלה.

